

Liepājas Līvupes pamatskola - attīstības centrs

**Ieteikumi skolēnu ar smagiem garīgās attīstības
traucējumiem apkārtnes uztveres attīstīšanai vizuālajā
mākslā**

**Materiālu veidoja: Līga Sileniece,
speciālais pedagogs**

Liepāja, 2022

Pedagoģiskie paņēmienu apkārtnes uztveres attīstīšanai vizuālajā mākslā ir dažādi, tomēr, jāatceras tas, ka ne visi paņēmienu ir piemēroti ik katram skolēnam ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem.

To, vai izvēlētais pedagoģiskais paņēmiens ir efektīvs konkrētam skolēnam, nav iespējams noteikt uzreiz, un, lai to noteiktu, ir nepieciešamas ilgāks laika posms, kurā tiek salīdzinātas skolēna apkārtnes uztveres spējas pirms konkrētā paņēmienu izvēles, piemēram, mācību gada sākumā un, veicot izvērtējumu šī paņēmienu efektivitātei, mācību gada beigās. Izvēloties pedagoģisko paņēmienu, jāņem vērā katra skolēna intereses un jāievēro individuāla pieeja, pedagoģiskajam paņēmienu jābūt pamatotam, kādēļ tas ir piemērots tieši šim skolēnam un nevis kādam citam. Tādēļ pirms vispirms jāveic katra skolēna novērošana, spēju izpēte un analīze skolēnu ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem apkārtnes uztveres īpatnības un noteikt efektīvākos paņēmienu priekšstatu par apkārtni attēlošanai vizuālajā mākslā.

Skolēnu ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem apkārtnes uztveres attīstīšanai vizuālajā mākslā ieteicams izmantot vienkāršu ģeometrisku figūru asociēšanu ar uztveramo objektu, grafisko instruktāžu izmantošanu digitālo prezentāciju formātā jeb zīmēšanu soli pa solim un objektu zīmēšanu pēc reāli uzskatāma un iepriekš analizēta parauga.

1. Vienkāršu figūru asociēšana ar uztveramo objektu jeb apkārtnes objektu izlikšana no formām.

Sagatavošanās posms – noskaidrot vai skolēns prot diferencēt vienkāršas ģeometriskās figūras: apli, trīsstūri, četrstūri, ja prot, tad var arī ovālu; vai skolēns prot salikt no figūrām vienkāršus apkārtnes objektus (māju, eglī, mašīnu u. c.); vai skolēns prot nosaukt/ar žestu norādīt uz konkrēto no figūrām salikto objektu un atrast to starp citiem objektiem; vai skolēns spēj no figūrām salikt objektu patstāvīgi vai nepieciešams pateikt, kas jāsaliek; vai skolēns spēj salikt objektus, kas redzami fotogrāfijā; vai skolēns prot uzzīmēt no figūrām salikto objektu/ainavu. Sasniedzamais rezultāts - skolēns orientējas ģeometriskajās figūrās, prot salikt no tām apkārtne redzamu objektu, ainavu, nosaukt objektus, tos uzzīmēt un atbilstoši izkrāsot.

Darbam nepieciešamas dažādu lielumu un krāsu figūras (atbilstošas tam, kādā krāsā objekts redzams dabā), fotogrāfija, paraugs, parastais zīmulis, krāsainie zīmuļi,

balta lapa. Fotografijā objektiem jābūt izolētiem, skaidri saprotamiem, citam ar citu neaizklātiem.

Darbības norise – skolēnam piedāvā ainavas fotografijā redzamos objektus salikt no ģeometriskajām formām. Skolēns vēro fotogrāfiju, figūras un mēģina dotās figūras pielāgot fotografijā redzamajiem objektiem, zem fotogrāfijas uz galda cenšas salikt doto fotogrāfiju no figūrām. Kad objekts no ģeometriskajām formām salikts, skolēns, ņemot vērā objekta formu, uzzīmē fotografijā redzamo uz baltas lapas un izkrāso atbilstošās krāsās. Skolēns zīmējot iegūst objektu formas, krāsas, spēj uztvert fotografijā esošos objektus, tos nosaukt vai norādīt ar žestu, iespējams arī spēs labāk saskatīt objektus savā apkārtnē.

Darba rezultātu vērtēšana – skolēns prot atrast fotografijā redzamiem objektiem atbilstošas formas, nosaukt redzamos objektus, salikt identisku attēlu no formām, uzzīmēt to un atbilstoši izkrāsot. Skolēns iemācās saskatīt fotografijā redzamos objektus, atpazīst tos pēc nosaukuma, prot nosaukt objekta formu, krāsu. Nākamais attīstības solis – skolēns labāk spēj uztvert apkārtnē esošos objektus, uzzīmēt tos atbilstošās krāsās.

Apkārtnes uztveres korekcijas darbā ar skolēniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem jāņem vērā viņu esošā zināšanu un priekšstatu bāze par apkārtni, uztveres specifika, traucējumu pakāpe un fiziskās spējas. Katrs darbs ar objektu izlikšanu no ģeometriskām formām pielāgojams konkrētā skolēna spējām.

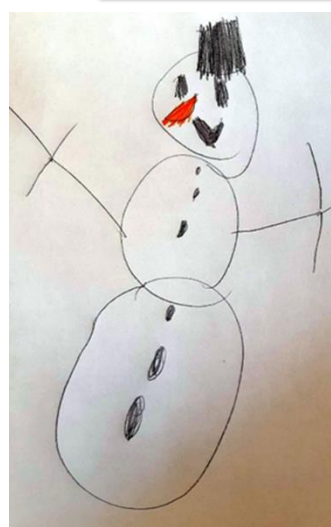
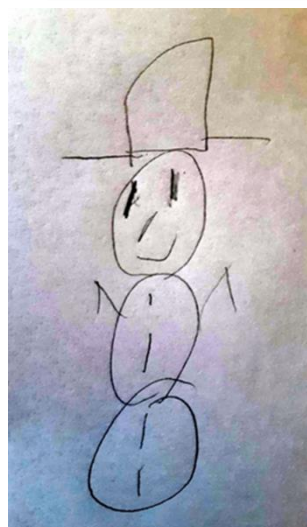
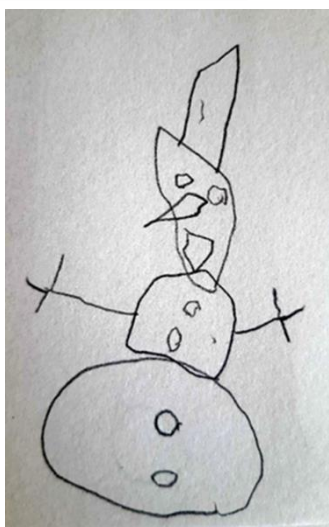
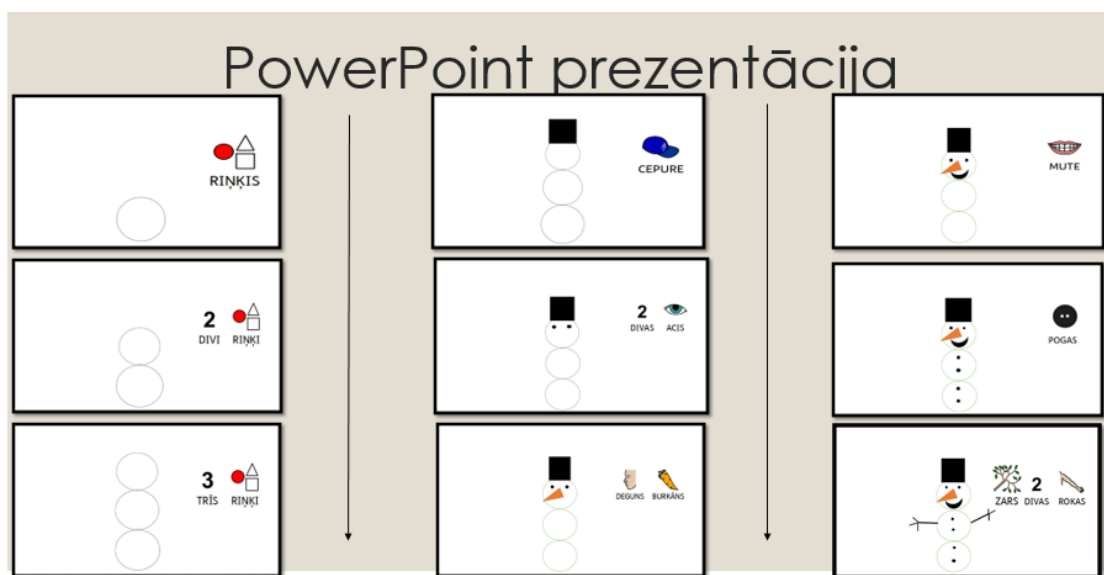

2. Grafisko instruktāžu izmantošana digitālo prezentāciju formātā jeb zīmēšana soli pa solim.

Sagatavošanās posms – noskaidrot vai skolēns spēj uztvert prezentācijas programmā iekļautās ģeometriskās figūras, prot saskatīt katrā slaidā jauno detaļu. Sasniedzamais rezultāts- skolēns pakāpeniski, ievērojot visas detaļas, uzzīmē doto objektu, izkrāso to atbilstošās krāsās. Darbam nepieciešams iepriekš sagatavots zīmējums prezentāciju programmā, balta zīmēšanas lapa, parastais zīmulis un krāsainie zīmuļi.

Darbības norise - skolēns, vērojot katrā slaidā attēloto, pakāpeniski zīmē objektu, izmantojot norādītās ģeometriskās formas. Kad objekts uzzīmēts, tad krāso to patstāvīgi bez parauga vai izmanto palīdzību – paraugu vai pedagoga norādes - ja nepieciešams.

Darba rezultātu vērtēšana – darbs tiek vērtēts pēc tā, cik precīzi (ievērojot detalizāciju) objekts uzzīmēts, vai ievērota krāsu atbilstība objektam. Nākamais attīstības solis – skolēns iegaumē objekta zīmēšanas principu un prot to uzzīmēt bez parauga, izkrāso atbilstošās krāsās, cenšas ievērot kontūrlīnijas.

3. Objektu zīmēšana pēc reāli uzskatāma un iepriekš analizēta parauga.

Sagatavošanās posms – saistīts ar pedagoģisko paņēmieni sensorika, sajūtas, šī paņēmiena noslēgumā skolēns iepriekš aplūkoto, analizēto objektu uzzīmē, ņemot vērā tā formu un krāsu. Skolēnam jāzina reālā objekta nosaukumu, lielumu, krāsu, formu, jāprot apvilkt trafaretu vai uzzīmēt attiecīgo formu, (formu var izgriezt kā paraugu, trafaretu, atbilstoši skolēnu spējām). Sasniedzamais rezultāts – skolēns prot nosaukt, raksturot, uzzīmēt un atbilstoši izkrāsot reālu objektu, kas atrodas klasē kā uzskates materiāls. Darbam nepieciešams – reālais objekts (piemēram, krūze) uzskatei, biezs aplikāciju papīrs, šķēres, parastais zīmulis, krāsainie zīmuļi.

Darbības norise – pēc reālā objekta sensorās analīzes pedagogs ar skolēniem pārrunā objekta formu, un pēc tās noskaidrošanas skolēns var apvilkt trafaretu un izgriezt objekta formu no aplikāciju papīra. Atkarībā no spējām skolēns izgriezto formu izmanto par trafaretu vai uzzīmē to patstāvīgi uz papīra lapas. Kad objekta forma uzzīmēta, uzmanība tiek pievērsta objekta detaļām, to raksturojumam, formai, krāsai un skolēni attiecīgi piezīmē uzvilktajai formai sīkās detaļas, piemēram, krūzei tā ir osa.

Skolēns objektu izkrāso, ja objektam ir noteikta krāsa tad atbilstošā krāsā, bet, ja nav, tad krāsu izvēlas pēc savām vēlmēm.

Darba rezultātu vērtēšana – darbu vērtē pēc tā, vai skolēns spēj uzzīmēt reālo objektu pēc parauga un to atbilstoši izkrāsot. Nākamais attīstības solis – skolēns spēj uztvert apkārtņē esošos objektus, prot saskatīt objekta formu, krāsu, detaļas un to uzzīmēt.

